

RECENSION

Pans labyrint

Originaltitel: El Laberinto del fauno
Svensk titel: Pans labyrint
Regi: Guillermo Del Toro
Producent: Guillermo Del Toro, Alfonso Cuarón
Manus: Guillermo Del Toro
Foto: Guillermo Del Toro
Roller: Sergi López, Ivana Baquero, Ariadna Gil, Maribel Verdú, Doug Jones m fl
Spanien/Mexiko/USA 2006
Längd i tid: 1 tim 52 min
Censur: Från 15 år
Distributör: Triangelfilm AB

1944, i de spanska bergen. Den fascistiske kaptenen Vidal (Sergio Lopez) installerar sig i en gammal kvarn med sina soldater för att bekämpa de lokala vänsterrepublikaner som håller till i skogarna runt omkring. Med sig har han sin höggravida fru Carmen (Adriana Gil) och hennes dotter Ofelia (Ivana Baquero), 11 år. Redan första natten på det nya, skrämmande stället blir Ofelia förd till en gammal stenlabyrint i närheten av en liten fe.

I dess mitt möter Ofelia en finurlig gammal faun (fint gestaltad av Doug Jones) med bockfötter och horn och allt. Faunen hävdar att Ofelia egentligen heter Moanna och är dotter till underjordens kung. Hon får tre uppdrag av faunen som hon måste genomföra innan nästa fullmåne för att kunna återvända till sitt rättmätiga rike. Ofelia återvänder till kvarnen. Därefter växlar berättelsen mellan dessa två plan. Dels det realistiska där kapten Vidal oinskränkt härskar. Dels Faun-världen där Ofelia får möta monster och jättepaddor.

Regissören Del Toro behärskar mästertligt de två olika nivåerna denna berättelse består av. Det är en fråga om dramatisk balans och trovärdighet och Del Toro (som också har skrivit manus) beskriver Vidals ondska och Ofelias handlingskraftiga sökande i faun-världen med samma säkra hand. Han gör det med en kraftfull arsenal av ett foto med mättade, vackra färger, trollbindande ani-

mationer och effektiv klippning. Resultatet har blivit en konstnärligt djupverkande helhet.

Verkligheten, med en havande mor som blir allt sämre, med husan Mercedes (Maribel Verdú) som i hemlighet hjälper republikanerna i skogen, med den grymme kapten Vidal, bildar också en sorts sagolik atmosfär. Den begränsande platsen, kvarnen i skogens glänta, rebellerna i skogen, labyrinten i närheten, blir till en lika tydlig sagoplats som själva faun-världen är det.

"Styvpappan" Kapten Vidal är lika mytologiskt ond som det barnätande monster med ögon i handflatorna som Ofelia möter på ett av sina underjordiska uppdrag. Sergi Lopez gör en formidabel roll som Vidal. Han putsar sina stövlar och torterar med samma behärskning och lider samtidigt av en inre plåga. Mercedes och läkaren Ferreiro (Manolo Solo) hjälper i hemlighet rebellerna och lever farligare för varje dag. När så Vidal kommer över en levande rebell som han torterar fram information från höjs insatserna. En del scener är riktigt otäckt blodiga.

Del Toros filmskapelse är saga, melodram och historiskt drama, allt på en gång. Och det fungerar. Det har blivit en sorts sedelärande berättelse om en liten flickas inre och yttre motstånd mot ondska och konformitetens feighet. Man ska tro på sig själv, tänka själv och vara den individ Vidal eller Ofelias mor inte vågar vara.

Mercedes och läkaren Ferreiro får istället stå som modell för hur en människa bör agera inför konform ondska (med risk för sitt eget liv då, naturligtvis).

Det är lätt att i Ofelia se en symbolfigur för alla krigs utlämnade barn och deras uppfinningsrika strategier för att överleva i en grym, bortvänd vuxenvärld. Så sedd placerar Del Toro sin historia rätt ner i vår nutid där det tyvärr finns alltför många Ofelior runt om i världen. Del Toro har skapat en lika obönhörlig som melankolisk värld där människan, med livet som insats, måste försöka välja godheten. Detta gör, utöver det perfekta bildspråket, de helgjutna skådespelarinsatserna, och de fantasieggande animationerna, denna berättelse till en starkt gripande och stundtals olidligt spännande film.

Krister Bergman